

*Ніколаєнко К.**

МОТИВИ ІНВЕСТУВАННЯ ТА СТРУКТУРА НІМЕЦЬКИХ ПРЯМИХ КАПІТАЛОВКЛАДЕНЬ ЗА КОРДОНОМ

Актуальність даної доповіді зумовлена посиленням впливу міжнародної міграції капіталу в формі прямих інвестицій на національні народногосподарські комплекси в умовах глобалізації, в тому числі на одну з провідних економік світу – німецьку. Слід зауважити, що Німеччина є і одним із крупних отримувачів прямих капіталовкладень. Але все ж органічніше вона виглядає в ролі донора ПІІ для інших країн.

Для інвесторів з Німеччини основним мотивом вкладення ПІІ є можливість розширення збуту в умовах швидко зростаючого попиту на продукцію галузей, які слабо розвинені в країнах, що приймають капітал. Крім того, їх приваблюють більш низька вартість кваліфікованої робочої сили, електроенергії та інших ресурсів, а також вигідне географічне положення. В минулому та теперішньому десятилітті особливо сприятливе поєднання вказаних факторів склалося в постсоціалістичних країнах Центрально-Східної Європи. Так крупні німецькі фірми розмістили там частину своїх виробничих потужностей і створили експортні центри для продажу компонентів готових виробів у сусідні з ними країни, перш за все в РФ та Україну (в якості прикладу може слугувати широко представлений в Угорщині, Польщі, Словаччині та Чехії гігант авто індустрії концерн Volkswagen) [1]. Разом з тим, 29% німецьких промислових компаній переважно керуються скороченням витрат при плануванні своїх ПІІ. До цього їх спонукають недоліки Німеччини як місця для інвестування капіталу: високі додаткові до власне зарплати витрати на такий фактор виробництва, як «праця», жорстке трудове й тарифне право, а також обтяжлива бюрократія[3]. Слід зауважити, що у німецьких ТНК залежно від ієрархії їхніх мотивів для прямого інвестування за кордоном по-різному складається співвідношення між зовнішніми та внутрішніми вкладеннями. Фірми, які цілком зосереджені в першу чергу на зниженні витрат через ПІІ, утримуються від одночасних інвестицій всередині своєї країни, тоді як німецькі суб'єкти ПІІ з переважно ринково-стратегічними мотивами здійснюють свої інвестиції і в ФРН [5].

Географічна структура німецьких прямих вкладень за кордоном певним чином змінюється. В 1990-і роки майже 80% ПІІ припадало на інші розвинуті індустріальні країни (Франція, Швейцарія, Бенілюкс, Великобританія, США). Лідерами із залучення німецьких прямих інвестицій у світі є країни Західної Європи та Росія, які за період з 2007 по 2010 роки отримали прямих інвестицій з ФРН на суму 10000-60000 млн. євро. Далі йдуть Мексика, США, Австралія, Китай, Індія, частина країн Південної Америки, деякі країни північної Африки, ПАР та країни Центральної та Північної Європи. Вони належать до категорії країн, які залучили за цей період 1000-9999 млн. євро прямих німецьких капіталовкладень. Інвестицій на суму від 100 млн. євро до 999 млн. євро залучили андські країни, Канада, країни центральної Азії, Нова Зеландія та кілька країн Африки. Найменше

* студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: ас. Стаканов Р.Д.

німецьких ПІІ припадає на переважну частину Африки, Близького Сходу, на країни Південно-Східної Азії та Гренландію – від 1 до 99 млн. євро або менше 0,5 млн. євро чи взагалі нічого. Основним об'єктом приливу німецьких ПІІ на порозі нового століття стали США: в 2000 році на них припадало 51% таких вкладень [2]. Створення власних виробничих потужностей німецьких компаній стало активніше доповнюватись поглинанням діючих американських корпорацій. Так відомі гіганти хімічної промисловості (Bayer, BASF) забезпечують на американському ринку $\frac{1}{4}$ своїх оборотів. Одним із найбільших інвесторів у США в галузі електротехніки є Siemens, який зайняв там провідні позиції у виробництві рентгенівської апаратури та комп'ютерних томографів. Укріпили свої позиції в американській економіці й німецькі автомобільні компанії. Щоправда на початку нинішнього століття почала проявлятися тенденція до зниження активності німецьких інвесторів на американському ринку [4]. Аналізуючи період 2007-2010 років, можна назвати наступні цифри для характеристики вивозу капіталу з ФРН до США: 2007р – 5873 млн. євро, 2008р – не спостерігалось значного відтоку капіталу, 2009р – 3290 млн. євро, 2010р – 10725 млн. євро.

В теперішній час головним напрямком вкладень німецького капіталу в формі ПІІ продовжує залишатися Європа, на долю якої припадає більше 50% всіх прямих інвестицій. Станом на 2010 рік обсяг ПІІ з ФРН до Європи склав 57233 млн. євро, тоді як загальний обсяг німецьких інвестицій – 79172 млн. євро. Німеччина сьогодні займає позицію лідера з інвестування і в Центральній-Східній Європі. Особливу роль у цьому відіграв вступ до ЄС нових східноєвропейських країн та переорієнтація їхніх економік на ринковий шлях розвитку. ФРН являється крупним інвестором в Чехії (947 млн. євро на 2010 рік), Угорщині (2150 млн. євро) та Польщі (2796 млн. євро), також провідні позиції німецькі інвестори утримують в Словаччині, Болгарії, Словенії та Румунії. Серед інших європейських країн беззаперечним лідером із залучення німецьких ПІІ є Швейцарія (на 2010 рік – 2625 млн. євро німецьких ПІІ), і практично $\frac{1}{3}$ їх зосереджена у сфері торгівлі споживчими товарами та обслуговуванні автомобілів. Німецькі експерти нерідко вказують на те, що найбільший інтерес з точки зору перспективи представляють ПІІ в країни Азії, що динамічно розвиваються, проте говорити про виникнення поступової тенденції зарано. Найбільше капіталовкладень німецьких інвесторів в цьому регіоні спрямовується до Китаю. Так у 2007 році цей показник складав 2130 млн. євро, у 2008 – 2456 млн. євро, 2009 – 2652 млн. євро, 2010 – 1618 млн. євро. Як бачимо, тенденція не демонструє постійного зростання. Цікаво, що у 2008 та 2010 роках до Китаю в трійці лідерів із залучення німецьких ПІІ приєдналися Японія та Сінгапур.

У галузевому зрізі німецькі інвестиції в Європі зосереджені значною мірою в кредитно-фінансовому секторі та вкладеннях в інвестиційні компанії, третю сходинку посідає торгівля та обслуговування автомобілів. Хімічна промисловість та автомобілебудування займають приблизно однакову долю від загальних німецьких інвестицій в Європі – 5,6% і 4,6% відповідно [3].

Специфіка регіональної структури німецьких інвестицій відображається на перспективах розвитку економіки країни в цілому: зосередженість інвестицій в країнах ЄС сприяє збереженню та укріпленню залежності від його економіки і особливо від економік старих членів ЄС, чії ринки відносяться до стабільних, але до не найбільш динамічних, що не дозволяє реалізувати всі можливості глобалізації [2]. Капіталовкладення в країни Азії на даний момент є найперспективнішими з точки зору довгострокового вкладення капіталу. Збільшивши прямі інвестиції в цей регіон, німецька економіка могла б зменшити негативний вплив інвестиційного перекоосу в бік європейських країн та посилити свої конкурентні переваги на міжнародному ринку.

Література

1. Былкова Е.А. Основные аспекты прямых иностранных
2. Инвестиций Германии как ключевой формы международного движения капитала // Вопросы экономических наук. – 2007. - № 3
3. Deutsche Bundesbank. Direktinvestitionen lt.Zahlungsbilanzstatistik.- April 2011
4. Christine Borrman, Rolf Jungnickel, Dietmar Keller. Strukturwandel und Dynamik deutscher Direktinvestitionen//HWWAAFORUM - 2010
5. Deutsche Bundesbank. Bestandserhebung über Direktinvestitionen. – April 2011
6. Deutschland Debatte [Electronic resource]. – Mode of access: www.deutschland-debatte.de